

Temanotat

Russland: Jehovas vitner

LANDINFO

Utlendingsforvaltningens fagenhet for landinformasjon

© Landinfo 2019

Materialet i denne publikasjonen er omfattet av åndsverklovens bestemmelser. Uten særskilt avtale med Landinfo er enhver eksemplarfremstilling og tilgjengeliggjøring bare tillatt i den utstrekning det er hjemlet i lov.

Alle henvendelser om Landinfos rapporter kan rettes til:

Landinfo
Utlendingsforvaltningens fagenhet for landinformasjon

Storgata 33 A

Postboks 2098 Vika

0125 Oslo

Tel: 23 30 94 70

E-post: landinfo@landinfo.no

www.landinfo.no

Om Landinfos temanotater

Utlendingsforvaltningens fagenhet for landinformasjon (Landinfo) innhenter og analyserer informasjon om samfunnsforhold og menneskerettigheter i land som Utlendingsdirektoratet (UDI), Utlendingsnemnda (UNE) og Justis- og beredskapsdepartementet har behov for kunnskap om.

Landinfos temanotater er basert på opplysninger fra nøye utvalgte kilder. Opplysningene er behandlet i henhold til [anerkjente kvalitetskriterier for landinformasjon](#) og [Landinfos retningslinjer for kilde- og informasjonsanalyse](#).

Temanotatene bygger på både skriftlig og muntlig kildemateriale. En del av informasjonen som formidles, er innhentet gjennom samtaler med kilder på informasjonsinnhentingsreiser. Landinfo tilstreber bredde i kildetilfanget, og så langt mulig er det innhentet informasjon fra kilder som arbeider uavhengig av hverandre. Alt benyttet kildemateriale er fortløpende referert i temanotatene. Hensyn til enkelte kilders ønske om anonymitet er ivaretatt.

Notatene gir ikke et uttømmende bilde av temaene som undersøkes, men belyser problemstillinger som er relevante for UDIs og UNEs behandling av utlendingssaker.

Landinfo er en faglig uavhengig enhet, og informasjonen som presenteres, kan ikke tas til inntekt for et bestemt syn på hva praksis bør være i utlendingsforvaltningens behandling av søknader. Landinfos temanotater gir heller ikke uttrykk for norske myndigheters syn på de forhold og land som omtales.

About Landinfo's reports

The Norwegian Country of Origin Information Centre, Landinfo, is an independent body within the Norwegian Immigration Authorities. Landinfo provides country of origin information (COI) to the Norwegian Directorate of Immigration (Utlendingsdirektoratet – UDI), the Immigration Appeals Board (Utlendingsnemnda – UNE) and the Norwegian Ministry of Justice and Public Security.

Reports produced by Landinfo are based on information from carefully selected sources. The information is collected and analysed in accordance with [common methodology for processing COI](#) and [Landinfo's internal guidelines on source and information analysis](#).

To ensure balanced reports, efforts are made to obtain information from a wide range of sources. Many of our reports draw on findings and interviews conducted on fact-finding missions. All sources used are referenced. Sources hesitant to provide information to be cited in a public report have retained anonymity.

The reports do not provide exhaustive overviews of topics or themes, but cover aspects relevant for the processing of asylum and residency cases.

Country of Origin Information presented in Landinfo's reports does not contain policy recommendations nor does it reflect official Norwegian views.

SUMMARY

On April 20th, 2017 the Russian Supreme Court upheld a decision to classify the Jehovah's Witnesses as an extremist organization and to ban all their activities in the Russian Federation. After the decision, about 106 persons are under investigation for their activities and 25 persons are in custody. So far, there has been one conviction of Jehovah's Witnesses activities after the Supreme Court ruling, but this case started before the general ban. There have not been any convictions in cases that started after the general ban. The person that are or have been under investigations are spread all over the Russian Federation except in the biggest cities. Most people under investigations are male and very active Jehovah's witnesses.

SAMMENDRAG

Russisk høyesterett avsa en dom 20. april 2017, der de erklærte Jehovas vitners administrative senter for å være en ekstremistisk organisasjon. Samtidig ble organisasjonen erklært forbudt sammen med 395 andre lokale Jehovas vitnerorganisasjoner i Russland. Etter at dommen ble avsagt, er 106 medlemmer av Jehovas vitner under etterforskning for sin aktivitet og 25 av disse sitter i varetekt. Én person har foreløpig blitt domfelt for sin aktivitet etter at russisk høyesterett fattet sin dom. Denne saken var imidlertid påbegynt før det generelle forbudet kom. Det har ikke vært avsagt dom i saker påbegynt etter at det generelle forbudet kom. Personene som er eller har vært under etterforskning er personer fra hele Russland unntatt fra de største byene. De fleste av de som er under etterforskning er menn som er svært aktive Jehovas vitner.

INNHold

1. Innledning	6
2. Generelt om Jehovas vitner	6
2.1 Jehovas vitner i Russland, antall og bosted	7
3. Høyesteretts beslutning i april 2017	7
3.1 Forklaringer på hvorfor Høyesterett konkluderte som den gjorde	8
3.2 Reaksjoner mot Jehovas vitner før høyesterettsdommen	9
3.3 Forskjellen i reaksjoner mot Jehovas vitner før og etter Høyesteretts beslutning	10
4. Hvordan driver Jehovas vitner sin aktivitet etter at det generelle forbudet kom?	11
5. Rettslige følger av det generelle forbudet	12
5.1 Saker under etterforskning	12
5.2 Saker til behandling i rettsapparatet	12
5.3 Behandling under husundersøkelser/arrestasjoner/varetekt	13
5.4 Andre reaksjoner mot Jehovas vitner enn anklager om organisering/deltakelse ..	14
5.4.1 Trussel om å bli fratatt barna	14
5.4.2 Jobboppsigelse	14
5.4.3 Rapportering om Jehovas vitner fra helsepersonell	14
5.4.4 Generell negativ propaganda	14
5.4.5 Fabrikking av saker mot Jehovas vitner	15
5.4.6 Muligheten til å få bistand ved overgrep	15
6. Hvem er mest utsatt for reaksjoner fra myndighetene?	15
6.1 Kjønn og alder på de pågrepne	16
6.2 Aktivitet/bakgrunn på de som har blitt pågrepet	16
6.3 Geografiske variasjoner	17
7. Jehovas vitners oversettelse av Bibelen er stemplet som ekstremistisk	18
8. Referanser	19
8.1 Skriftlige kilder	19
8.2 Muntlige kilder	20

1. INNLEDNING

Russlands høyesterett avsa 20. april 2017 en dom som erklærte Jehovas vitner for å være en ekstremistisk organisasjon og forbød samtlige av organisasjonens aktiviteter på russisk territorium.

Dette temanotatet tar først for seg enkelte fakta om Jehovas vitner. Deretter gis en kort redegjørelse for høyesterettsdommen. Temanotatet beskriver videre situasjonen for Jehovas vitner i Russland før høyesterettsbeslutningen. Hovedvekten av notatet handler om situasjon for Jehovas vitner i Russland i dag; hvorvidt medlemmene fortsatt kan drive sin aktivitet og hvilke reaksjoner de har møtt fra myndighetshold etter at Høyesterett avsa sin dom.

En del av informasjonen i dette notatet kommer fra Forum 18 News Service. Forum 18 er en norsk menneskerettighetsorganisasjon som arbeider for tros- og religionsfrihet. Nyhetstjenesten deres, Forum 18 News Service, er en kristen nyhetstjeneste som rapporterer om trusler og handlinger som motarbeider retten til trosfrihet. Rapporteringene gjøres uavhengig av religiøs tilhørighet. Nyhetstjenesten konsentrerer seg i hovedsak om stater i tidligere Sovjetunionen, inkludert Sentral-Asia og Øst-Europa, men har også publisert rapporter om en rekke andre land (Forum 18 News Service u.å.).

Forum 18 er en av få aktører som følger situasjonen til Jehovas vitner nært, og som regelmessig rapporterer om deres situasjon. Det er Landinfos vurdering at Forum 18 er svært godt oppdatert. Landinfo har supplert med informasjon fra andre kilder, blant annet fra den russiske organisasjonen SOVA (Center for Information and Analysis). SOVA er en Moskva-basert organisasjon som forsker på blant annet ekstremisme og rasisme. SOVA får sin informasjon fra Jehovas vitners egen organisasjon, European Association of Jehovah's Witnesses, og også fra russisk påtalemyndighet. Landinfo har hatt møter med SOVA både i Moskva og i Oslo og har stor tillit til organisasjonens arbeid.

I tillegg har Landinfo hatt møte med representanter for European Association of Jehovah's Witnesses i Moskva, som har supplert med detaljert informasjon om Jehovas vitners situasjon. Organisasjonen ansees å være svært pålitelig i sin informasjonsformidling.

2. GENERELT OM JEHOVAS VITNER

Jehovas vitner ble etablert i USA i 1870-årene. Først som en bibelstudiegruppe og etter hvert som et trossamfunn. Trossamfunnets navn er hentet fra profeten Jesaja. Jehovas vitners lære har Bibelen som fundament og den leses bokstavelig. Bibelen forstås som Guds ord som inneholder sannheten. Jehovas vitner forholder seg til én Gud og forkaster treenighetslæren. De tar avstand fra alle former for religion og okkultisme som innebærer reinkarnasjon eller spiritisme. Aktive vitner samles to ganger i uka i Rikets sal, som forsamlingshusene kalles. Foredrag, kurs i samtaleteknikk, bibelstudier, filmer og skuespill som belyser bibelske temaer, er blant aktivitetene. Menighetene ledes av såkalte tilsynsmenn, ikke av prester.

Eksklusjon er ifølge Jehovas vitner nødvendig dersom et menighetsmedlem tar avstand fra vitnenes lære eller gjentatte ganger bryter med Guds bud uten å angre. Vitnene driver systematisk oppsøkende virksomhet. To og to går fra dør til dør og forkynner at Guds rike snart vil overta makten og gjøre jorden til et paradisi. Jehovas vitner unngår inntak av blod, både som mat og ved blodoverføring. Jehovas vitner er aktive i 240 land og hadde 8,3 millioner medlemmer i 2016 (Store norske leksikon 2018).

Jehovas vitner har ikke et eget medlemsregister, men det enkelte medlem har likevel tilhørighet til en menighet gjennom sine aktiviteter.

Det er vanlig for Jehovas vitner å ha mest omgang med andre Jehovas vitner siden de deler samme livssyn, men innad i en familie kan det være enkelte som er Jehovas vitne og andre ikke. Når barn av Jehovas vitner blir voksne, er det ikke sjelden at disse velger en annen vei (European Association of Jehovah's Witnesses, e-post oktober 2018; møte i Moskva oktober 2018).

2.1 JEHOVAS VITNER I RUSSLAND, ANTALL OG BOSTED

Ifølge Jehovas vitner i Russland sin hjemmeside har Jehovas vitner nærmere 172 000 medlemmer i Russland (Jehovah's Witnesses u.å.).

Jehovas vitners hovedkvarter, det administrative senter for Jehovas vitner i Russland, ligger rett utenfor St. Petersburg (Reuters 2017). Senteret har vært registrert som en «religiøs organisasjon» siden 1999.¹ Jehovas vitner ble først offisielt registrert under sovjetisk lov i 1991, etter Sovjetunionens fall, men har hatt tilstedeværelse i Russland siden sent på 1800-tallet (Arnold 2016). I sovjettiden ble de fengslet og deportert til Sibir. I 1996 kom en egen lov om rehabilitering av troende som har blitt forfulgt. Moskva-menigheten ble avvirket i 1998 og ble så registrert på nytt i 2015 (SOVA, møte i Moskva november 2018)

3. HØYESTERETTS BESLUTNING I APRIL 2017

Russisk høyesterett avsa 20. april 2017 en dom som erklærte Jehovas vitners administrative senter for å være en ekstremistisk organisasjon. Samtidig ble de 395 lokalt registrerte menighetene² av Jehovas vitner i Russland erklært forbudt, etter at Justisdepartementet hadde fremmet en begjæring til Høyesterett (SOVA 2017). Jehovas vitners administrative senter hadde mottatt en formell advarsel om at «engasjement i ekstremistisk aktivitet ikke er tillatt», fra nestleder for den føderale påtalemyndigheten i Den russiske føderasjonen 10. mai 2016 (Arnold 2016).

¹ «En lokal religiøs organisasjon» kan bli registrert som organisasjon i Russland hvis den har minst ti eller flere medlemmer som er 18 år eller eldre, og som er permanent bostedsregistrert i landet. Lokalt registrerte religiøse organisasjoner har en legal status og kan åpne bankkonto, besitte eiendom, utstede invitasjonsbrev til utenlandske gjester, publisere litteratur, få skattefradrag og utøve forkynnelse i fengsler, på sykehus og i forsvaret (U.S. Department of State 2017, s. 5).

² De 395 lokale menighetene var offisielt registrert rundt i hele Russland. Det totale antallet menigheter (uregistrerte grupper) med individer som bekjenner seg til Jehovas vitners tro er mye større. Før det generelle forbudet, var det 2315 uregistrerte grupper i Russland (European Association of Jehovah's Witnesses, e-post november 2018).

I Høyesteretts dom heter det at Russland har besluttet å stenge det administrative senteret til Jehovas vitner og dens lokale organisasjoner, og overdra deres eiendommer til den russiske føderasjonen (Reuters 2017). Det russiske justisdepartementet hadde på forhånd hatt en inspeksjon av Jehovas vitners administrasjonssenter i Russland, og rapporterte 27. februar 2017 at senteret brøt loven og viste tegn til å drive med «ekstremistisk virksomhet» (Jehovas vitner 2017). Regionale domstoler hadde på forhånd forbydd flere ti-talls publikasjoner fra Jehovas vitner fordi de var å anse som ekstremistiske (Human Rights Watch 2017). Høyesterett opprettholdt sin dom 17. juli 2017, til tross for at Jehovas vitners forsvarsadvokater argumenterte med at det ikke fantes bevis på «ekstremistisk» aktivitet.

Dommerne i Høyesterett konkluderte med at Jehovas vitners administrative senter og alle registrerte Jehovas vitner-samfunn skulle oppløses, eiendom konfiskeres av staten og at deres aktivitet var å anse som ekstremistisk og ulovlig (Arnold 2017a). Flere hundre individuelle medlemmer og lokale organisasjoner leverte inn egne klager til Høyesterett og anførte at de ikke er del av den opprinnelige rettsaken og hevder at beslutningen bryter med deres rettigheter (Forum 18, e-postutveksling oktober 2017). Ifølge European Association of Jehovah's Witnesses ble klagen fra de mer enn 400 medlemmene av Jehovas vitner avvist av Høyesterett med den begrunnelse at rettighetene til de enkelte borgerne ikke ville bli påvirket av en fremtidig rettsbeslutning. Dette har i praksis vist seg ikke å være tilfelle, siden en rekke saker har blitt etterforsket. Hva russiske myndigheter har sagt utad om at Høyesteretts beslutning av 20. april 2017 ikke rammer enkeltindivider, er dermed i motstrid med praksis overfor enkeltpersoner (e-postkorrespondanse, oktober 2018).

3.1 FORKLARINGER PÅ HVORFOR HØYESTERETT KONKLUDERTE SOM DEN GJORDE

Ifølge ulike kilder er det mange forklaringer på hvorfor russisk høyesterett konkluderte som den gjorde i sin dom av 20. april 2017.

Mange trekker fram at Jehovas vitner blir sett på som en gruppe som representerer Vesten, og spesielt USA, siden organisasjonen har sin opprinnelse der. Mange er imot Jehovas vitner og det de står for, blant annet pasifisme, forkynnelse, bånd til utlandet og anti-statlige holdninger (møte med vestlige ambassader i Moskva, november 2018; HRW, møte i Oslo november 2018; SOVA, møte i Oslo november 2018). Jehovas vitner omtales av russiske myndigheter som spioner for den vestlige verden. Selv om de ikke straffefølges for spionvirksomhet, trekkes dette fram i retorikken mot Jehovas vitner (SOVA, møte i Oslo november 2018). Russiske myndigheter har engasjert mange til å drive lobby-virksomhet for et generelt forbud. Dette har pågått i mange år, og i 2017 fikk de gjennomført forbudet, ifølge SOVA (møte i Moskva, november 2018)

Den sterke stillingen til den russisk-ortodokse kirken trekkes også inn av flere som en mulig forklaring. Den russisk-ortodokse kirken ser på Jehovas vitner som en slags konkurrent, og en talsmann for kirken har uttalt at det er en fordel at Jehovas vitner nå ikke blir så synlige lenger. Det finnes ingen bevis for at kirken var direkte involvert i å få fram et forbud, men den har uttalt seg positivt om høyesterettsdommen av 20 april 2017. Den russiske kirken ser på Jehovas vitner som ekstremister, samtidig har kirken sagt at den ikke støtter straffefølgelse av medlemmer av Jehovas vitner. (SOVA, møte i Oslo november 2018; vestlige ambassader, møte i Moskva november 2018; European Association of Jehovah's Witnesses, møte i Moskva oktober 2018).

Jehovas vitner sees på som en totalitær sekt. Denne retorikken dukket opp fra de som er spesialister på sekter, og også fra akademikere, aktivister og filosofer med nær tilknytning til kirken (SOVA, møte i Oslo 2018). Myndighetene nører opp under frykten for Jehovas vitner og det trekkes ofte fram at Jehovas vitner ikke tillater blodoverføring, noe som i verste fall kan medføre dødsfall. Det uttrykkes også ofte irritasjon over Jehovas vitners oppsøkende virksomhet, deres pasifisme og generelt deres bånd til utlandet.

3.2 REAKSJONER MOT JEHOVAS VITNER FØR HØYESTERETSDOMMEN

Jehovas vitner møtte reaksjoner for sin aktivitet også før russisk høyesterett erklærte organisasjonen for å være ekstremistisk.

Organisasjonen var forbudt i sovjettiden, men drev som andre religiøse grupper sin aktivitet i det skjulte. Etter Sovjetunionens fall, fikk organisasjonen drive sin aktivitet i fred i lange perioder, men de siste ti årene har den igjen blitt utsatt for sanksjoner av ulik grad i ulike regioner. Særlig i St. Petersburg, som har vært kjent som en mer liberal by, kunne Jehovas vitner holde på med sin aktivitet uten problemer (diplomatkilde, e-post oktober 2017).

U.S. Department of State (2017, s. 2, 10-11) viste i årsrapporten for 2016 til fysiske angrep på Jehovas vitner, pinsevenner, muslimer og jøder. I flere byer i landet oppløste russiske myndigheter religiøse menigheter og spesielt Jehovas vitners menigheter, ofte på grunnlag av at russiske myndigheter anså deres aktiviteter for å være ekstremistiske.

Russlands «ekstremisme lov»³ og straffelov brukes for å straffe, fengsle og bøtelegge personer som utøver religionsfrihet, straffe organisasjoner for møtevirksomhet og forby publikasjoner om religion. Ifølge Forum 18 (Arnold 2016) har ekstremismelovgivningen i over ti år har vært den største trusselen mot religions- og trosfriheten i Russland.

De såkalte ekstremismeartiklene i den russiske straffeloven, artikkel 280 (aktivitet som bidrar til organisering av ekstremistiske aktiviteter) og artikkel 282 (oppfordring til etnisk, religiøst eller sosialt hat eller fiendtlighet), har også tidligere vært forsøkt tatt i bruk mot Jehovas vitner, men har i liten grad ført fram (SOVA, e-postutveking oktober 2017).

SOVA opplyste i 2017 at ni Jehovas vitner-menigheter ble stengt som følge av at de ble ansett som ekstremistiske før det generelle forbudet mot Jehovas vitner kom. Dette skjedde i områdene Taganrog (2009), Samara (2014), Abinsk (2015), Saryj Oskol, Belgorod, Elista, Orjol og Birobidzjan (2016) og Tsjerkessk (2017). De troende ble bøtelagt etter artikkel 20.29 i loven om administrative forseelser for at de hadde delt ut brosjyrer som er å anse som ekstremistiske (SOVA, e-postutveksling oktober 2017). Lov om administrative forseelser artikkel 20.29 omhandler produksjon eller distribusjon av ekstremistisk materiale og kan gi fengsel på opptil 15 dager og konfiskering av forbudt litteratur. For organisasjoner er bøtene fra 50 000 til 100 000 rubler eller suspensjon av aktivitet i 90 dager (Lov om administrative forseelser 2001).

Sakene ble også fremmet for retten som straffesaker etter anklager om fortsatt aktivitet etter russisk straffelov artikkel 282.2 (fortsatt aktivitet av en organisasjon som er forbudt) og artikkel 282 (oppfordring til etnisk, religiøst eller sosialt hat eller

³ Artikler i den russiske straffeloven som omhandler ekstremisme.

fiendtlighet). Alle ble frikjent, bortsett fra de tiltalte i saken fra Taganrog⁴. Straffesaken mot de 16 Jehovas vitnene i Taganrog ble ført pga. mistanke om at de brøt forbudet mot aktiviteter i den lokale organisasjonen som var blitt ansett som ekstremistisk. Saken pågikk i flere år, og først i 2015 ble alle de 16 medlemmene funnet skyldige. Fire medlemmer ble dømt for å ha fortsatt sin aktivitet etter at deres organisasjon var blitt stemplet som ekstremistisk, og for å ha inkludert mindreårige i aktiviteten. De fire fikk ulike betingede dommer og bøter, men slapp å betale. De andre tolv ble dømt til å betale bøter for å ha deltatt i en forbudt organisasjon, men slapp også å betale (SOVA, e-post oktober 2017). De 16 ble idømt bøter fra 10 000 til 70 000 rubler (1250 til 8700 kroner) (U.S. Department of State 2017, s. 10-11).

Russland skjerpet anti-terrorlovgivningen i 2016 ved å introdusere den såkalte Yarovaya-loven, som er et tillegg til eksisterende anti-terrorlovgivning. Navnet kommer fra en av grunnleggerne av loven, Irina Yarovaya. Tilleggene retter seg mot terrorisme og ekstremisme, men innebærer også tiltak mot forkynnelse. Ifølge tillegget må en person som ønsker å forkynne og å dele sin tro utenfor de offisielt godkjente bygningene, ha autorisasjon fra egen religiøs gruppe/registrert organisasjon. Det er forbudt å forkynne i boligstrøk, brudd på denne loven kan føre til bøter på opptil en million rubler (Berg 2016).

Forum 18 rapporterte i juli 2017 om følger av Justisdepartementets søksmål som fikk effekt selv før Høyesteretts dom: domfellelser av religiøse ledere som arrangerte religiøse møter, barn som ble møtt med press og diskriminering på skolen. Det er også flere eksempler på Jehovas vitner som enten ble oppsagt eller som ble tvunget til å si opp jobben. I tillegg har unge menn blitt nektet å utføre alternativ militærtjeneste på grunn av religiøs overbevisning (Arnold 2017a).

En diplomatkilde (e-post, oktober 2017) opplyste at det på mange måter foregikk en vilkårlig regional rettspraksis mot Jehovas vitner før Høyesterett fattet sin beslutning. Diplomatikilden viste til domfellelser som førte til at publikasjoner fra Jehovas vitner ble ansett for å være ekstremistiske, stenging av lokaler og høye bøter. Diplomatikilden viste til at Høyesteretts beslutning har ført til at hele Jehovas vitner, både regionalt og sentralt, har måttet stenge for godt.

3.3 FORSKJELLEN I REAKSJONER MOT JEHOVAS VITNER FØR OG ETTER HØYESTERETS BESLUTNING

Den store forskjellen mellom situasjonen før og etter Høyesteretts beslutning er, ifølge Forum 18, at tidligere ble mange publikasjoner fra Jehovas vitner stemplet som ekstremistiske etter administrativ lov, og Jehovas vitner som distribuerte denne litteraturen ble dømt etter administrativ lov, artikkel 20.29. Jehovas vitner kunne likevel delta i gudstjeneste, de kunne besitte eiendom og opptre fritt (e-post, oktober 2017).

Etter Høyesteretts beslutning 20. april 2017, som ble opprettholdt 17. juli 2017, er Jehovas vitner forbudt som organisasjon, ikke bare deres bøker og informasjonsmateriale. Jehovas vitner kan ikke lenger møtes, og hvis de samles eller mistenkes for å ha samlinger, risikerer de å bli anklaget for kriminell virksomhet, som igjen kan føre til høye bøter og mange års fengsel. Nå gjelder dette for alle medlemmer av Jehovas vitner (Forum 18, e-post oktober 2017). Jehovas vitners aktiviteter er nå

⁴ Taganrog ligger i Rostov region, sør i Russland.

permanent forbudt. Individuelle medlemmer kan nå bli utsatt for straffeforfølgelse hvis de utøver sin religion eller tro offentlig eller privat, også hvis de er i besittelse av litteratur fra Jehovas vitner. De kan straffes etter straffeloven artikkel 282.2 (Arnold 2017a; Straffeloven 1996).

Forum 18 opplyser at det er strengere reaksjoner mot personer som har posisjoner innenfor Jehovas vitner enn for ordinære medlemmer. Hvis et Jehovas vitne blir anklaget for å fortsette med sin aktivitet i en ekstremistisk organisasjon (aktivitet som kan straffes etter russisk straffelov artikkel 282.2), er straffen strengere etter del 1 av artikkelen (organisere aktivitet), med bøter fra 400 000 til 800 000 rubler⁵ eller beløp tilsvarende to til fire årslønner eller fengsel fra seks til ti år. Del 2 (deltakelse) gir bøter på 300 000 til 600 000 rubler eller beløp tilsvarende to til tre årslønner, tvangsarbeid fra ett til fire år eller fengsel fra to til seks år (e-post, oktober 2017; Straffeloven 1996).

Rekruttering for Jehovas vitner straffes med bøter fra 300 000 til 700 000 rubler, eller beløp tilsvarende to til fire årslønner, tvangsarbeid fra to til fire år eller fengsel fra fire til åtte år etter straffeloven artikkel 282.2 del 1.1 (Straffeloven 1996).

Finansiering av aktivitet til en ekstremistisk organisasjon straffes etter straffeloven artikkel 282.3, enten med bøter fra 300 000 til 700 000 rubler eller beløp tilsvarende to til fire årslønner, tvangsarbeid fra ett til fire år eller fengsel fra tre til åtte år.

For flere detaljer om straffeutmåling, se straffeloven (1996).

4. HVORDAN DRIVER JEHOVAS VITNER SIN AKTIVITET ETTER AT DET GENERELLE FORBUDET KOM?

Ifølge en representant for European Association of Jehovah's Witnesses i Moskva har medlemmene fortsatt med sin aktivitet etter at det generelle forbudet kom i april 2017. De har fortsatt med sin møtevirksomhet, med å rekruttere nye medlemmer osv., siden dette er en del av det å være medlem og en del av deres religion (møte i Moskva, oktober 2018). Medlemmene må imidlertid være mye mer forsiktig enn tidligere, fordi de er redde for å bli stilt rettslig ansvarlig for sine handlinger (European Association of Jehovah's Witnesses og SOVA, møter i Moskva oktober/november 2018). Personer som av helsemessige årsaker ikke kan delta på samlinger, kan likevel være «til stede» gjennom å lytte til hva som blir sagt via telefon eller på annen måte delta i kommunikasjonen. En person som helt slutter å delta i Jehovas vitners aktiviteter og ikke lenger har kontakt med menigheten, blir ikke lenger regnet som medlem. Det samme gjelder personer som ikke retter seg etter Jehovas vitners regler om oppførsel, og som for eksempel lever et liv som Jehovas vitner karakteriserer som et utsvevende liv. For Jehovas vitner er det ikke akseptert å bo sammen før ekteskap, å røyke eller å misbruke alkohol, det vil si at Jehovas vitner skal vise måtehold hvis de drikker (European Association of Jehovah's Witnesses, e-post oktober 2018).

⁵ 400 000 rubler tilsvarer ca. 51 800 kroner per 23. januar 2019 (Finn u.å.).

5. RETTSLIGE FØLGER AV DET GENERELLE FORBUDET

5.1 SAKER UNDER ETTERFORSKNING

106 personer er per 14. januar 2019 under etterforskning, enten som mistenkt eller tiltalt. Disse 106 personene inngår i totalt 44 straffesaker. 22 av disse personene sitter i varetekt, mens 25 har husarrest (European Association of Jehovah's Witnesses, e-post januar 2019). Majoriteten av sakene som er under etterforskning, ble opprettet etter januar 2018.

Human Rights Watch (møte i Oslo, november 2018) opplyser at 86 eller 87 personer var under etterforskning per november 2018:

- 33 personer anklaget etter artikkel 282.2 del 1 i straffeloven (organisering av virksomhet, for eksempel innkalling/organisering av møter).
- 33 personer anklaget etter artikkel 282.2 del 2 (deltakelse, for eksempel deltakelse i møter, diskusjoner mv.).
- 7 personer er anklaget for begge forhold.
- Noen få saker er personer anklaget etter 282.3 (finansiering av Jehovas vitner).
- 1 person tiltalt for rekruttering etter straffeloven |282.2 del 1.1.

Landinfo kjenner ikke til hva de som har kommet under etterforskning etter november 2018 er anklaget for.

De aller fleste som er under etterforskning har fått reiserestriksjoner. Personer som har fått reiserestriksjoner, kan ikke forlate byen de bor i. De kan imidlertid forlate sin bopel for å gå på jobb (SOVA, møte i Moskva november 2018). De som har fått husarrest, kan ikke kontakte noen, heller ikke advokat. De får ikke bruke Internett eller telefon, kan ikke arbeide og selvsagt ikke forlate landet. De eneste som får forlate bopel under husarrest, er de som må ha medisinsk behandling. For å endre denne statusen, må saken opp for rettsapparatet (SOVA, møte i Moskva november 2018).

Representanter for russiske myndigheter har foretatt i alt 269 husundersøkelser hos Jehovas vitner siden det generelle forbudt kom og fram til 25. desember 2018 (Jehovas vitner i Russland 2018; European Association of Jehovah's Witnesses, e-post januar 2019).

5.2 SAKER TIL BEHANDLING I RETTSAPPARATET

Ingen av straffesakene som er opprettet **etter** høyesterettsdommen, var per 28. desember 2018 til behandling i rettsapparatet (Krasnov & Maratova 2018; European Association of Jehovah's Witnesses, e-post januar 2019).

Av saker som ble opprettet før det generelle forbudet kom, er det én person som har fått dom i etterkant av høyesterettsdommen. Det er 70 år gamle (f. 1948) Arkadya Akropovich Akopyan fra Kabardino-Balkaria. Selve saken mot ham ble opprettet allerede i juni 2016. Han ble anholdt 1. mars 2017 og ble domfelt 27. desember 2018 etter russisk straffelov artikkel 282⁶ del 1. Akopyan ble dømt til 120 timers tvangsarbeid. Akopyans sak startet altså før det generelle forbudet kom.

⁶ Denne artikkelen i russisk straffelov har blitt endret. For at en person skal bli dømt etter artikkel 282 kreves gjentakelse av handlingen. Det betyr ifølge European Association of Jehovah's Witnesses at Akopyans sak vil bli

I tillegg til Akopyan, som ble domfelt 27. desember 2018, er tre andre rettssaker (av de totalt 44 straffesakene nevnt i punkt 5.1) påbegynt. Blant dem er saken til den danske statsborgeren Dennis Christensen, som ble arrestert før det generelle forbudet kom. Christensen har sittet arrestert siden mai 2017. Rettssaken mot ham startet i februar 2018, og pågår fortsatt etter mer enn 38 rettssamlinger. Det er forventet dom tidlig i 2019. Hans varetektperiode er forlenget til 1. februar 2019. Myndighetene vil bevise at Christensen har hatt en framtreddende rolle i Jehovas vitners menighet og samlet folk til aktivitet i byen Orjol. Denne menigheten var erklært forbudt før det generelle forbudet kom etter høyesterettsdommen i 2017. Dommen i Christensens sak kan ha stor betydning for eventuelle fremtidige dommer (HRW, møte i Oslo november 2018; United States Commission on International Religious Freedom u.å.).

En tredje sak som behandles i rettsapparatet gjelder en person fra Kabardino-Balkaria som er anklaget for ekstremisme og oppfordring til etnisk, religiøs eller sosialt hat eller fiendtlighet etter russisk straffelov artikkel 282, som Akopyan. Rettsforhandlinger i en fjerde sak har pågått siden 3. august 2018, og gjelder en mann fra Orjol. Han er anklaget for deltakelse i en ekstremistisk organisasjon etter straffeloven artikkel 282.2 del 2. Også disse to sakene gjelder personer som har sittet arrestert siden før det generelle forbudet kom (Arnold 2018; European Association of Jehovah's Witnesses 2018a; Krasnov & Maratov 2018).

Ifølge European Association of Jehovah's Witnesses er det ikke tilfeldig hva det enkelte Jehovas vitne anklages og tiltales for. De anklages for den aktiviteten som myndighetene mener de bedriver, eventuelt det de har fabrikkert (se mer om fabrikkering av saker i punkt 5.3.5). Hvis myndighetene for eksempel finner penger hjemme hos et medlem, kan medlemmet anklages for finansiering av ekstremisme (møte i Moskva, oktober 2018).

5.3 BEHANDLING UNDER HUSUNDERSØKELSER/ARRESTASJONER/VARETEKT

Hverken SOVA eller European Association of Jehovah's Witnesses har informasjon om at det har vært brukt vold mot Jehovas vitner under avhør (møter i Moskva, oktober/november 2018).

Under husundersøkelser og arrestasjoner rapporteres det imidlertid om at myndighetene bruker vold og hardhendt behandling. Dette skyldes at politiet ser på Jehovas vitner som terrorister og ekstremister. Politiet anser aksjonene som anti-terroroperasjoner, til tross for at Jehovas vitner er fredelige. Det er personer fra FSB og spesialstyrkene, som er organisert for å bekjempe terrorister, som står for aksjonene. Dette er maskerte, fullt bevæpnede politimenn som bryter opp døra og stormer inn uten advarsel, legger beboerne på gulvet og sikter på dem. Det er en måte for myndighetene å legitimere sine handlinger, vise makt og samtidig opptre som om Jehovas vitner var en farlig fiende (SOVA, møte i Moskva november 2018; HRW, møte i Oslo november 2018).

European Association of Jehovah's Witnesses opplyser at det utøves press mot Jehovas vitner under avhør for at de skal samarbeide og oppgi navn på andre Jehovas

henlagt etter anke. Endringer i loven vil ikke berøre personer som er tiltalt etter artikkel 282.2 del 1 (organisering) og artikkel 282.2 del 2 (deltakelse) (e-post, januar 2019).

vitner, men ifølge organisasjonen samarbeider Jehovas vitner ikke (møte i Moskva, oktober 2018).

5.4 ANDRE REAKSJONER MOT JEHOVAS VITNER ENN ANKLAGER OM ORGANISERING/DELTAKELSE

5.4.1 Trussel om å bli fratatt barna

En alvorlig trussel Jehovas vitner opplever er at de kan bli fratatt barna sine. Slike trusler har sin bakgrunn i en uttalelse fra Høyesterett (i en annen sak) fra 2017, som sier at medlemmer av ekstremistiske organisasjoner, kan bli fratatt sine barn. Denne dommen har ennå ikke blitt brukt mot Jehovas vitner, og det foreligger foreløpig ingen informasjon om at Jehovas vitner har blitt fratatt barna sine. Dommen har imidlertid blitt brukt som trussel fra politiet i flere tilfeller, blant annet for at de skal samarbeide med politiet (SOVA, møte i Moskva november 2018; HRW, møte i Oslo november 2018; European Association of Jehovah's Witnesses, møte i Moskva oktober 2018).

5.4.2 Jobboppsigelse

Det å bli oppsagt fra jobben er en annen mulig sanksjon. Personer som går åpent ut med at han eller hun er Jehovas vitne, vil trolig miste jobben, ifølge European Association of Jehovah's Witnesses (e-post, oktober 2018). Dette gjelder spesielt hvis personen er lærer, lege eller annen statlig ansatt. Det var tilfeller hvor Jehovas vitner ble oppsagt fra jobben grunnet sin tro også før det generelle forbudet kom, men det har blitt flere tilfeller etter høyesterettsdommen. Tidligere var det mulig for Jehovas vitner å få prøvd oppsigelsessaken sin for retten og å vinne fram. Dette er ikke lenger mulig (European Association of Jehovah's Witnesses, møte i Moskva oktober 2018; SOVA, møte i Moskva november 2018).

5.4.3 Rapportering om Jehovas vitner fra helsepersonell

Som tidligere nevnt, motsetter Jehovas vitner seg blodoverføring. I Russland må en pasient samtykke til blodoverføring. Påtalemyndighetene har sendt brev til alle sykehus og helsearbeidere om at de skal rapportere om tilfeller der Jehovas vitner er til behandling og der de nekter blodoverføring. I visse tilfeller nekter personalet på sykehuset alternativ behandling til blodoverføring og insisterer på at de skal ta imot blodoverføring. Landinfo fikk ingen informasjon om hvorvidt påtalemyndighetene har foretatt seg noe i de tilfellene som har blitt rapportert, men personene det har blitt varslet om holdes under oppsikt (European Association of Jehovah's Witnesses, møte i Moskva oktober 2018, e-post januar 2019).

Det har hendt at sykehus/medisinsk personell går til rettslige skritt mot Jehovas vitner når disse nekter at barn skal få blodoverføring. Det er så vidt SOVA kjenner til, få saker der spørsmålet om blodoverføring har blitt satt på spissen. Det er videre vanskelig å vite hva som er realiteten i disse sakene. Det er få eller ingen saker hvor det kan bevises at en person har dødd som følge av manglende blodoverføring (SOVA, møte i Moskva november 2018).

5.4.4 Generell negativ propaganda

European Association of Jehovah's Witnesses viser til at myndighetene har lyktes med sin negative omtale av Jehovas vitner. Når befolkningen kontinuerlig får høre om at Jehovas vitner er ekstremister og farlige, vil befolkningen etter hvert tro på det (jf.

informasjonen i punkt 5.3 om at myndighetene bruker hardhendte fremgangsmåter ved pågripelser og ønsker å frembringe et fiendebilde). Ifølge European Association of Jehovah's Witnesses har 60 % av de spurte i en meningsmåling⁷ uttalt at det er bra at Jehovas vitner nå er forbudt (møte i Moskva, oktober 2018).

I perioden januar til april 2017 skal det ha blitt sendt 27 fjernsynsinnslag på russisk tv med negativ omtalte av Jehovas vitners religion (U.S. Department of State 2018).

De negative reaksjonene og omtalen som Jehovas vitner har vært utsatt for fra myndighetenes side, har også ført til at de utsettes for vold fra grupper i befolkningen. Slike voldshendelser finner som regel sted etter nyhetsoppdrag i media, og har økt fra 2017. Det er særlig grupper på ytre høyre fløy eller som står nær myndighetene, som står bak slike angrep (SOVA, møte i Moskva november 2018). Både representanten for SOVA og HRW (møter i Oslo, november 2018) betviler at politiet i særlig grad vil bistå Jehovas vitner som rapporterer om overfall (for mer informasjon se kapittel 6).

5.4.5 Fabrikking av saker mot Jehovas vitner

Det forekommer også fabrikking av bevis mot Jehovas vitner. For eksempel hender det at Jehovas vitners egen bibel blir plantet hjemme hos medlemmer. I disse tilfellene skjer fabrikkingen mot dem som virkelig er Jehovas vitner, men siden myndighetene mangler bevis blir bevisene plantet (European Association of Jehovah's Witnesses og SOVA, Moskva november 2018).

5.4.6 Muligheten til å få bistand ved overgrep

Det synes å være vanskelig for Jehovas vitner å få bistand fra politiet når de opplever overgrep. Få kontakter politiet, og hvis de gjør det, er det generelt vanskelig å nå fram.

SOVA er kjent med at Jehovas vitner vanligvis kontakter politiet ved alvorlige hendelser, men at politiet for det meste ikke foretar seg noe og ofte reagerer med irritasjon. Dette har ført til at Jehovas vitner som regel ikke tar seg bryet med å klage til politiet dersom det dreier seg om små hendelser (SOVA e-post, november 2017; møte i Moskva, november 2018). Forum 18 har ikke studert dette forholdet i dybden, men kjenner til at ved enkelttilfeller av vandalisme utført av privatpersoner, har Jehovas vitner oppsøkt politiet. Hva som har kommet ut av dette, er ukjent, ifølge Forum 18 (e-post, oktober 2017). HRW viser til at Jehovas vitner sjeldent kontakter politiet og at politiet generelt ikke foretar seg noe (møte i Oslo, november 2018).

6. HVEM ER MEST UTSATT FOR REAKSJONER FRA MYNDIGHETENE?

Ifølge European Association of Jehovah's Witnesses er det ulike forhold som kan føre til at personer pågripes. Det kan være naboer som ringer og forteller politiet at Jehovas vitner holder møter. Politiet på sin side er ikke alltid så interessert i denne typen informasjon, men de bringer informasjonen videre til FSB. Det kan variere hva det

⁷ Landinfo har ingen ytterligere informasjon om denne meningsmålingen, hverken om hvem som utførte den eller hvor mange som ble spurt.

enkelte Jehovas vitne har gjort som har påkalt myndighetenes/politiets oppmerksomhet. Aktivitetene skiller seg ikke nødvendigvis ut fra andres aktivitet. Politiet og FSB kan være mer aktive i et område enn i et annet ved at agenter sendes ut på såkalt inspeksjon. Politiet eller FSB driver dessuten egne husransaker og tar inn materiale for å skaffe bevis mot Jehovas vitner for senere å kunne pågripe dem (møte i Moskva, oktober 2018).

6.1 KJØNN OG ALDER PÅ DE PÅGREPNE

Ifølge European Association of Jehovah's Witnesses risikerer ethvert medlem av Jehovas vitner i Russland, uavhengig av kjønn og alder, å bli anklaget og fengslet for aktivitet. Praksis viser imidlertid at menn på 45–50 år, som er ekstra aktive og nidkjære medlemmer, oftere blir arrestert eller satt i husarrest enn andre mer passive medlemmer (e-post, oktober 2018). Ifølge HRW, som har studert de tilfellene som er under etterforskning, er den største gruppen menn mellom 27 og 45 år. Neste grupper er menn mellom 46 og 55 år. Kun 5 personer er under 26. Den yngste er 22 år (møte i Oslo, november 2018).

Kun ett kvinnelig medlem av Jehovas vitner sitter i varetekt. Alle de øvrige er menn (European Association of Jehovah's Witnesses 2018b).

6.2 AKTIVITET/BAKGRUNN PÅ DE SOM HAR BLITT PÅGREPET

En del av de som er under etterforskning, er kjente personer i lokalmiljøet og for politiet, det vil si at de var lette å finne, ifølge SOVA. Flere av dem var såkalte eldste (SOVA, møte i Moskva november 2018).

Det er flere eldste i hver menighet (uregistrert menighet). Antallet eldste kan variere fra noen få til over ti, avhengig av blant annet størrelsen på menigheten og egenskapene til den enkelte. Disse har tydelige roller og organiserer mye av aktiviteten i menigheten og er aktive til å forkynne/snakke. Eldste sees imidlertid ikke som ledere i menigheten, siden Jehovas vitner ikke har ledere, men er mer å betrakte som ressurspersoner som «oppfører seg voksent med høy moralsk standard». Alderen på eldste kan variere. Det som er viktig er at de går foran med et godt eksempel på hvordan en kristen skal oppføre seg, de skal nyte respekt fra de andre i menigheten og være i stand til å lære bort til andre og forstå Bibelens prinsipper. Dette medfører at personen som skal være en eldste ikke kan være for ung, men det er ikke påkrevet å ha en bestemt alder. Det er også mulig å ha en slik rolle for en person i 30-årene. De som har formelle verv og posisjoner i menighetene, er mer synlige enn andre medlemmer. Det er lettere for myndighetene å starte etterforskningen mot en som har et spesielt verv enn mot andre (European Association of Jehovah's Witnesses, møte i Moskva oktober 2018; e-post november 2018).

HRW (møte i Oslo, november 2018) har forsøkt å kategorisere personene som har blitt anholdt og utsatt for overgrep og de som kan komme til å havne i myndighetenes søkelys, og har delt dem opp i følgende grupper:

- Personer som har hatt noe med det administrative senteret i St. Petersburg å gjøre.
- Personer som har jobbet for dette senteret og hvor dette kan dokumenteres, eller der myndighetene tror disse har hatt noe med senteret å gjøre. HRW har ikke informasjon om hvor stor denne gruppen er.

- De som er grunnleggere av de 395 lokale menighetene.
- De som er ekstra aktive til å forkynne.
- Distriktsmentorer, eldste.
- Vanlige medlemmer som er troende Jehovas vitner og som for eksempel låner ut leiligheten sin til samlinger⁸.
- Jehovas vitner som blir anholdt pga. besittelse av religiøs litteratur. Dette kan være litteratur på PC, og kan også gjelder personer som er med i såkalte nettgrupper, «pray group».
- Personer som ber, siden dette også er en forbudt aktivitet.
- Jehovas vitner som presses til å gi informasjon om andre Jehovas vitner til myndighetene, det vil si trusler om at hvis du ikke gir informasjon om andre, vil du bli tatt inn til avhør etc.

Jo mer aktiv og synlig et Jehovas vitne er, jo større risiko vil det være for vedkommende, ifølge HRW. Det ligger i naturen til Jehovas vitner å være aktive (European Association of Jehovah's Witnesses, møte i Moskva oktober 2018; HRW, møte i Oslo november 2018). European Association of Jehovah's Witnesses opplyser at antallet som er under etterforskning ikke er høyt (106 per 14. januar 2019), men det har ført til at medlemmer har en generell frykt for hva som kan skje.

6.3 GEOGRAFISKE VARIASJONER

Ifølge European Association of Jehovah's Witnesses, SOVA og HRW har anholdelser, arrestasjoner og husransaker av Jehovas vitner foregått over hele Russland. Det er lettere å si hvor det ikke har foregått enn å si hvor det foregår. Det har ikke vært anholdelser av Jehovas vitner i de største byene, hverken i Moskva, St. Petersburg eller Nizjnij Novgorod. Det er vanskelig å si hvorfor det er slik, men trolig kan det forklares med at myndighetene er mer forsiktige i de store byene fordi det lettere kan påkalle negativ omtale fra internasjonale medier og menneskerettighetsorganisasjoner. Myndighetene ønsker ikke negative omtale (European Association of Jehovah's Witnesses, møte i Moskva oktober 2018; SOVA og HRW, møte i Oslo november 2018).

Forum 18 opplyser at det tidligere kunne være slik at forholdene for Jehovas vitner var vanskeligere i noen områder i landet enn i andre. Dette med bakgrunn i enkeltsaker som ble ført for lokale rettsinstanser, hvor enkelte Jehovas vitner-samfunn ble forbudt. Siden forbudet nå gjelder over hele Russland, er det ikke lenger noen forskjell fra område til område, ifølge Forum 18 (e-post, oktober 2017). Forum 18 presiserer imidlertid at de ikke har undersøkt i detalj lokale myndigheters holdninger, media etc. i alle de 83 føderasjonssubjektene⁹ i Russland. Gitt den geografiske spredningen av administrative saker som har blitt ført mot Jehovas vitner før Høyesterett fattet sin beslutning og det generelle forbudet som nå har kommet, synes situasjonen å være den samme i hele landet, opplyser Forum 18 (e-post, oktober 2017).

⁸ Det å låne ut leilighet/bosted til å holde møter for Jehovas vitner er forbudt og kan straffefølges etter russisk straffelov artikkel 282.2 del 2, organisering av virksomhet.

⁹ Russland består nå av 85 føderasjonssubjekter, inkludert Krim og Simferopol, herunder republikker (delstater), oblaster (fylker/provinsler), kraj (territorium), autonome oblast, autonome distrikter og føderale byer. Ofte henvises det imidlertid til 83 føderasjonssubjekter.

De personene som nå er under etterforskning, kommer fra ulike føderasjonssubjekter i hele Russland. Eksempelvis fra føderasjonssubjektet Orenburg oblast, som ligger sørøst for Moskva, nær grensen til Kasakhstan, fra Primorskij kraj, som ligger helt sørøst i Russland, fra delrepublikken Tatarstan, 80 mil øst for Moskva og Saratov oblast, sør for Tatarstan. Flere kommer fra henholdsvis Kamtsjatka kraj, helt øst i den russiske føderasjonen, og fra personer fra Ivanovo oblast, 250 km nordøst for Moskva (Human Rights Watch, e-post 2018).

7. JEHOVAS VITNERS OVERSETTELSE AV BIBELEN ER STEMPLET SOM EKSTREMISTISK

Jehovas vitners bibel ble stemplet som ekstremistisk i Vyborg byrett 17. august 2017, og Leningrad regionale rett opprettholdt beslutningen i desember 2017 (Arnold 2017c; Memorial 2018). Ifølge flere kilder er Jehovas vitners *New World Translation of the Holy Scriptures* (NWT) ikke annet enn Jehovas vitners egen oversettelse av Bibelen. Men retten i Vyborg har konkludert med at NWT ikke er en bibel og at boka er ekstremistisk (RFE/RL 2017; Glover 2017). Ifølge blant andre Alexander Verkhovsky (som sitert i Glover 2017), som er leder av SOVA, er det svært merkelig av retten å konkludere med at en oversettelse av Bibelen ikke er Bibelen. Verkhovsky er redd for at denne beslutningen kan få følger for andre oversettelser av religiøse skrifter.

8. REFERANSER

8.1 SKRIFTLIGE KILDER

- Arnold, V. (2016, 24. mai). Russia: Jehovah's Witnesses face possible liquidation. *Forum 18*. Tilgjengelig fra http://forum18.org/archive.php?article_id=2181 [lastet ned 15. oktober 2018]
- Arnold, V. (2017a, 18. juli). Russia: Jehovah's Witnesses now banned. *Forum 18*. Tilgjengelig via <http://www.refworld.org/docid/596f0b5f4.html> [lastet ned 15. oktober 2018]
- Arnold, V. (2017b, 25. august). Russia: First prosecution after Jehovah's Witness ban. *Forum 18*. Tilgjengelig fra http://www.forum18.org/archive.php?article_id=2310 [lastet ned 15. oktober 2018]
- Arnold, V. (2017c, 29. september). Russia: Jehovah's Witness Bible, Jewish, Christian, Muslim books banned. *Forum 18*. Tilgjengelig fra http://www.forum18.org/archive.php?article_id=2319 [lastet ned 15. oktober 2018]
- Arnold, V. (2018, 13. september). Russia: Criminal investigations of 69 Jehovah's Witnesses - list. *Forum 18*. Tilgjengelig fra http://www.forum18.org/archive.php?article_id=2413 [lastet ned 25. september 2018]
- Berg, E. (2016, 27. november). Russia's Controversial 'Yarovaya Package' Targets Missionaries, Threatens Privacy. *Legal Dialogue*. Tilgjengelig fra <http://legal-dialogue.org/russias-controversial-yarovaya-package-targets-missionaries-threatens-privacy> [lastet ned 15. oktober 2018]
- European Association of Jehovah's Witnesses (2018a, 14. september). Religious Freedom Concerns. Russia. Statement by the European Association of Jehovah's Witnesses. I: *Contributions by the European Association of Jehovah's Witnesses - Armenia, Azerbaijan, Belarus, Bulgaria, Eastern Ukraine, Kazakhstan, Kyrgyzstan, Lithuania, Moldova, Russia, Tajikistan, Transnistria, Turkey, Turkmenistan, Ukraine, Uzbekistan - to the OSCE Human Dimension Implementation Meeting, Warsaw 10-21 September 2018*. Warszawa: OSCE, 91-104. Tilgjengelig via <https://www.osce.org/odihr/394640?download=true> [lastet ned 1. oktober 2018]
- European Association of Jehovah's Witnesses (2018b, 14. september). Campaign of terror against Jehovah's witnesses in Russia. I: *Contributions by the European Association of Jehovah's Witnesses - Armenia, Azerbaijan, Belarus, Bulgaria, Eastern Ukraine, Kazakhstan, Kyrgyzstan, Lithuania, Moldova, Russia, Tajikistan, Transnistria, Turkey, Turkmenistan, Ukraine, Uzbekistan - to the OSCE Human Dimension Implementation Meeting, Warsaw 10-21 September 2018*. Warszawa: OSCE, 81-89. Tilgjengelig fra <https://www.osce.org/odihr/394640?download=true> [lastet ned 1. oktober 2018]
- Forum 18 News Service (u.å.). About. *Forum 18*. Tilgjengelig fra <http://www.forum18.org/forum18.php> [lastet ned 23. januar 2019]
- Finn (u.å.). *Valutakalkulator*. Oslo: Finn. Tilgjengelig fra <https://www.finn.no/reise/valuta/> [lastet ned 11. oktober 2018]
- Glover, N. (2017, 18. august). Russian Court Bans Jehovah's Witness Bible. *World Religion News*. Tilgjengelig fra <https://www.worldreligionnews.com/religion-news/russian-court-bans-jehovahs-witness-bible> [lastet ned 19. september 2018]
- Human Rights Watch (2017, 18. juli). *Online and On All fronts Russia's Assault on Freedom of Expression*. New York: Human Rights Watch. Tilgjengelig fra <https://www.hrw.org/report/2017/07/18/online-and-all-fronts/russias-assault-freedom-expression> [lastet ned 15. oktober 2018]
- Jehovah's Witnesses (u.å.). *Jehovah's Witnesses Around the World. Russia*. Holbæk: JW.org. Tilgjengelig fra <https://www.jw.org/en/jehovahs-witnesses/worldwide/RU/> [lastet ned 15. oktober 2017]

- Jehovas vitner (2017, 8. mars). *Forbud mot Jehovas vitner i Russland nær forestående?* Holbæk: Jehovas vitner. Tilgjengelig fra <https://www.jw.org/no/nyheter/juridisk/etter-region/russland/russland-forbud-naer-20170308/> [lastet ned 15. oktober 2018]
- Jehovas vitner i Russland (2018, 25. desember). В тюрьме за веру [Imprisoned for their faith]. Tuxedo Park, NY: Jehovas vitner i Russland. Tilgjengelig fra <https://www.jw-russia.org/infographic/352.html#en> [lastet ned 15. januar 2019]
- Krasnov, O. & Maratova, L. (2018, 28. desember). Amendment of law may affect Jehovah's Witnesses. *Russian Religion News*. Tilgjengelig fra <https://www2.stetson.edu/~psteeves/relnews/181228b.html> [lastet ned 2. januar 2019]
- [Lov om administrative forseelser] (2001, siste tillegg fra 29. juli 2017). *Kodeks Rossjskoj Federatsii obadministrativnykh pravonarushenijakh [Den russiske føderasjons lov om administrative forseelser]*. Tilgjengelig via Consultant.ru. https://www.consultant.ru/document/cons_doc_LAW_34661/ [lastet ned 15. oktober 2018]
- Memorial (2018, 17. september). Список преследуемых по обвинению в принадлежности к Свидетелям Иеговы (обновляется) Liste over forfulgte medlemmer av Jehovas vitner. *Memorial*. Tilgjengelig fra <https://memohrc.org/ru/special-projects/spisok-presleduemyh-po-obviniyu-v-prinadlezhnosti-k-svidetelyam-iegovy> [lastet ned 3. oktober 2018]
- Reuters (2017, 20. april). Russian court bans Jehovah's Witnesses as extremist. *Reuters*. Tilgjengelig fra <http://www.reuters.com/article/us-russia-religion-jehovah-s/russian-court-bans-jehovahs-witnesses-as-extremist-idUSKBN17M1ZT> [lastet ned 15. oktober 2018]
- RFE/RL, dvs. Radio Free Europe (2017, 18. august). Russia Bans Jehovah's Witnesses' Translation Of Bible. *RFE/RL*. Tilgjengelig fra <https://www.rferl.org/a/russia-jehovahs-witnesses-bible-translation-banned/28684384.html> [lastet ned 19. august 2018]
- SOVA, dvs. Center for Information and Analysis (2017, 21. september). *The Supreme court's decision banning the organization of Jehovah's witnesses*. Moskva: SOVA. Tilgjengelig fra <http://www.sova-center.ru/en/religion/conference-papers/2017/09/d37921/> [lastet ned 15. oktober 2018]
- Store Norske Leksikon. *Jehovas vitner* (sist endret 10. juli 2018). Oslo: Store Norske Leksikon. Tilgjengelig fra https://snl.no/Jehovas_vitner [lastet ned 15. oktober 2018]
- [Straffeloven] (1996, 13. juni). *The Criminal Code of the Russian Federation No. 63-FZ of June 13, 1996*. Tilgjengelig fra <http://cis-legislation.com/document.fwx?rgn=1747> [lastet ned 15. oktober 2018]
- United States Commission on International Religious Freedom (u.å.). *Prisoners of Conscience. Dennis Christensen*. Washington D.C.: United States Commission on International Religious Freedom. Tilgjengelig fra <https://www.uscirf.gov/dennis-christensen> [lastet ned 8. januar 2019]
- U.S. Department of State. (2017, 15. august). *International Religious Freedom Report for 2017 – Russia*. Washington D.C.: U.S. Department of State. Tilgjengelig fra <https://www.state.gov/documents/organization/269104.pdf> [lastet ned 15. oktober 2018]
- U.S. Department of State. (2018, 20. mai). *International Religious Freedom Report for 2017 – Russia*. Washington D.C.: U.S. Department of State. Tilgjengelig fra <https://www.state.gov/documents/organization/281196.pdf> [lastet ned 23. januar 2019]

8.2 MUNTlige KILDER

- Diplomatkilde. E-post oktober 2017.
- European Association of Jehovah's Witnesses. Møte i Moskva 31. oktober 2018. E-postkorrespondanse 8. og 9. oktober 2018, 21. november 2018 og 15. januar 2019.
Kilden har blitt omtalt av både SOVA og Human Rights Watch som en svært pålitelig og oppdatert kilde.
- Forum 18. E-postutveksling via Helsingforskomiteen 10. og 17. oktober 2017.

- HRW, dvs. Human Rights Watch. Møte i Oslo 19. november 2018. E-post 17. september 2018.
- SOVA. Møte i Moskva 1. november og i Oslo 19. november 2018. E-postutveksling oktober og november 2017.
- Vestlige ambassader. Møte i Moskva 2. november 2018.